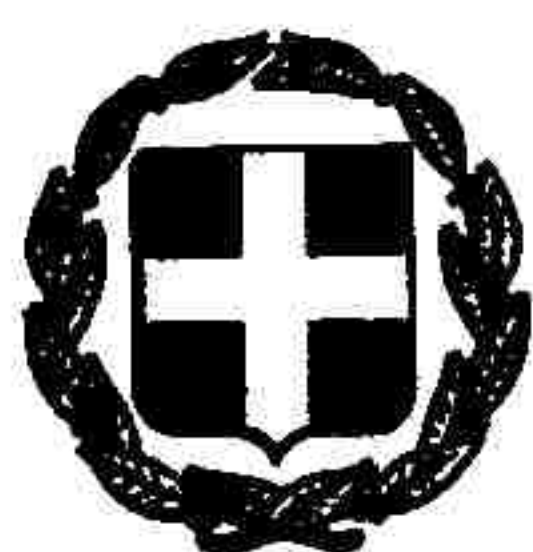

01 Σεπ 2014

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ Δ/ΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ
ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ & ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ
Ταχ. Δ/ση: Σταδίου 29
Ταχ. Κώδικας: 101 10 - Αθήνα
TELEFAX: 2105203872
Πληροφορίες: Ι. Αντωνοπούλου
Τηλέφωνο: 2131516118, 2131516475
e-mail: ypertns@ypakp.gr

Αθήνα 24 Σεπτεμβρίου 2014
Αριθ. Πρωτ.: 5152

ΠΡΟΣ: Τη Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
✓ Τμήμα Ερωτήσεων
Αθήνα

ΘΕΜΑ: Συνθήκες εργασίας εργαζομένων στην Ελλάδα.
ΣΧΕΤ: Η με αρ. πρωτ. 8374/2-6-2014 ΕΡΩΤΗΣΗ ✓

Σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού, που κατατέθηκε στη Βουλή, από το βουλευτή κ. Ν. Νικολόπουλο, σας πληροφορούμε τα εξής:

Α. Σε ο,τι αφορά την συμπερίληψη της χώρας μας στον κατάλογο των χωρών με τις σοβαρότερες υποθέσεις πλημμελούς εφαρμογής Διεθνών Συμβάσεων Εργασίας, οφείλουμε να αναφέρουμε ότι αυτή συμπεριελήφθη για πρώτη φορά στον εν λόγω κατάλογο χωρών με τις πιο σοβαρές υποθέσεις (τις επονομαζόμενες διπλής υποσημείωσης) μαζί με το Μπαγκλαντές, τη Λευκορωσία, τη Δομινικανή Δημοκρατία, τον Νίγηρα και την Υεμένη. Ήταν δε η πρώτη φορά που η χώρα μας εκλήθη από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων της Δ.Ο.Ε., και όχι κατόπιν επιλογής των ομάδων εργοδοτών και εργαζομένων, να παρουσιάσει τις θέσεις της ενώπιον της Συνδιάσκεψης, πρακτική που ακολουθείται, όπως αναφέρθηκε ήδη, για τις πλέον σοβαρές υποθέσεις χωρών.

Αντιθέτως, η χώρα μας πράγματι συμπεριελήφθη δύο φορές στον κατάλογο των 25 χωρών προς εξέταση ενώπιον της Επιτροπής, κατόπιν διαβούλευσης και συμφωνίας των ομάδων των εργοδοτών και των εργαζομένων, για την εφαρμογή της 98 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας κατά τα έτη 2011 και 2013. Η συμπερίληψη δε στον κατάλογο των 25 χωρών προς εξέταση και ευρωπαϊκών χωρών δεν αποτελεί κάτι το εξαιρετικό, δεδομένου ότι κριτήριο επιλογής χωρών προς εξέταση αποτελεί και η τήρηση μιας σχετικής γεωγραφικής ισοκατανομής μεταξύ των 185 κρατών μελών της Δ.Ο.Ε..

Σχετικά με τη συγκεκριμένη Διεθνή Σύμβαση Εργασίας με αρ. 102 «για τα κατώτατα όρια κοινωνικής ασφάλισης», η χώρα μας δεν έχει παραπεμφθεί στο παρελθόν για την εφαρμογή της λαμβάνοντας υπόψη ότι αξιοποίησε την παρεχόμενη τεχνική βοήθεια της Δ.Ο.Ε. ως προς την εκπόνηση αναλογιστικών μελετών. Επίσης, υποστηρίχθηκε σθεναρά τόσο από τον εκπρόσωπο της Ελληνικής Κυβέρνησης, όσο και από τον εκπρόσωπο της ομάδας των εργοδοτών και την εκπρόσωπο των εργοδοτών της χώρας μας, εν προκειμένου εκπρόσωπο του Σ.Ε.Β., ότι το περιεχόμενο της εν λόγω Παρατήρησης δεν εμπίπτει στο πεδίο αρμοδιότητας της Επιτροπής, καθώς σχολιάζει ευρύτερες οικονομικές και δημοσιονομικές πολιτικές που υιοθέτησε η χώρα μας στο πλαίσιο της δημοσιονομικής της προσαρμογής και δεν παραπέμπει σε συγκεκριμένη παραβίαση διατάξεων της 102 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας.

Ακολουθώντας και μετά την ολοκλήρωση της συζήτησης επί της εφαρμογής της 102 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας από τη χώρα μας, ανακοινώθηκαν τα συμπεράσματα της Επιτροπής (επισυνάπτεται μετάφραση του κειμένου), σύμφωνα με τα οποία η χώρα μας, κατά την Επιτροπή, κατέληξε σε ορισμένες περιπτώσεις στη μείωση του συνολικού επιπέδου κοινωνικής προστασίας σύμφωνα με τα κατώτατα όρια, όπως αυτά προβλέπονται στη Σύμβαση 102 και ως εκ τούτου η Επιτροπή ζητά την επανεξέταση και προσαρμογή του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης αξιοποιώντας πλήρως την τεχνική βοήθεια της Δ.Ο.Ε. για την υποστήριξη της ποσοτικής ανάλυσης αυτών των επιλογών. Οι συστάσεις που διατύπωσε η Επιτροπή στα συμπεράσματά της αξιολογούνται σε γενικές γραμμές ως ανώδυνες για την χώρα και ουσιαστικά συνοψίζονται στην πίεση από πλευράς Διεθνούς Γραφείου Εργασίας για αποδοχή από την χώρα μας παροχής εκ νέου

τεχνικής βοήθειας (το κόστος της οποίας βαρύνει τη χώρα μας) και στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης. Δεν είναι λοιπόν σε καμία περίπτωση συγκρίσιμα με τα αντίστοιχα συμπεράσματα για τις άλλες χώρες που παραπέμφθηκαν ως ιδιαιτέρως σοβαρές υποθέσεις (βλ. Μπαγκλαντές), για τις οποίες η Επιτροπή ζητά να δεχθεί η Κυβέρνησή τους αποστολή του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας στη χώρα προκειμένου να αξιολογήσει την κατάσταση δια ζώσης και να εκπονήσει σχετική Έκθεση με σκοπό να διασφαλιστεί παρακολούθηση της εξέλιξης της υπόθεσης και σε επόμενη συνδιάσκεψη. Αντίστοιχα, η υπόθεση της Λευκορωσίας παρακολουθείται από το 1996 και δίνεται συνέχεια από ειδική Επιτροπή Έρευνας που επισκέπτεται τη χώρα, υποβάλει Συστάσεις με τις οποίες η χώρα οφείλει να συμμορφώνεται, γεγονός που καταδεικνύει τη σοβαρότητα της κατάστασης.

Εν κατακλείδι και αναφερόμενοι στην ερώτηση του βουλευτή περί της απάντησης της Κυβέρνησης «στο διεθνή έλεγχο για τις διαρκείς παραβιάσεις», η Ελληνική Κυβέρνηση θα συμπεριλάβει στην Έκθεσή της έτους 2014 για την εφαρμογή της 102 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας όλες τις απαραίτητες πληροφορίες και θα απαντήσει, ως οφείλει, στους ισχυρισμούς και τις συστάσεις που διατύπωσε τόσο η Επιτροπή Εμπειρογγνωμόνων όσο και η Επιτροπή της Συνδιάσκεψης.

Συμπεράσματα

Η Επιτροπή σημείωσε τη δήλωση του εκπροσώπου της Κυβέρνησης και τη συζήτηση που ακολούθησε.

Η Επιτροπή σημείωσε ότι ο εκπρόσωπος της Κυβέρνησης τόνισε ότι οι καιροί ήταν όντως ιδιαίτερα δύσκολοι και ότι η Κυβέρνηση κλήθηκε επανειλημμένα να διατηρήσει την αναγκαία ισορροπία μεταξύ παροχής των επιπέδων κοινωνικής προστασίας βάσει της Σύμβασης 102, εκπλήρωσης των δεσμεύσεων που ανέλαβε στο πλαίσιο της Μνημονίου με την Τρόικα (δηλαδή την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο) και δραστηρικής αναδιάρθρωσης του θεσμικού πλαισίου του Ελληνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Η βιωσιμότητα του συστήματος διασφαλίζεται μέσω των αναλογιστικών μελετών που εκπονούνται από την Εθνική Αναλογιστική Αρχή κάθε τρία χρόνια για ολόκληρο το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης βάσει του μοντέλου της ΔΟΕ, της ανάπτυξης και εφαρμογής των απαραίτητων συστημάτων πληροφορικής, του βελτιωμένου τρόπου είσπραξης των εισφορών από το νέο Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (ΚΕΑΟ) και της σύστασης του Ασφαλιστικού Κεφαλαίου Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ). Η Επιτροπή σημείωσε τη δήλωση της Κυβέρνησης ότι η αποτελεσματικότητα και το εύρος των προσπαθειών αυτών ήταν περιορισμένα λόγω των επιπτώσεων της κρίσης και των περιορισμών του κοινωνικού προϋπολογισμού που επήλθαν από την εφαρμογή του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής. Παρόλα αυτά, οι συντάξεις που δόθηκαν σε ολόκληρο τον εργαζόμενο πληθυσμό ήταν πάνω από τις τιμές που προβλέπονται από τα Άρθρα 65-67 της Σύμβασης, ενώ αναθεωρήθηκαν συγκεκριμένα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα θεσμοθετημένα ελάχιστα ποσά θα παρέμεναν σε κάθε περίπτωση πάνω από το επίπεδο φυσικής διαβίωσης για τις διάφορες ηλικιακές ομάδες του πληθυσμού. Ειδική προσπάθεια είχε καταβληθεί για το σχεδιασμό και την εφαρμογή των πολιτικών κατά της φτώχειας για τους πιο ευάλωτους, στις οποίες συμπεριλαμβάνονταν η καταβολή του "κοινωνικού μερίσματος", η καθιέρωση του επιδόματος για τους μακροχρόνια άνεργους, ο καθορισμός του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος σε συνεργασία με την Παγκόσμια Τράπεζα και η ενσωμάτωση συγκεκριμένων στόχων στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2011-14 που αφορούσαν τη μείωση της φτώχειας έως το 2020.

Αναφορικά με τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα, η Επιτροπή υπενθύμισε ότι η αρχή της γενικής ευθύνης του Κράτους για την βιώσιμη χρηματοδότηση και διαχείριση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, η οποία εκφράζεται στα Άρθρα 71 και 72 της Σύμβασης, απαιτούσε από την Κυβέρνηση να δημιουργήσει μια στέρεη οικονομική και θεσμική δομή του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και να "λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για το σκοπό αυτό", συμπεριλαμβανομένων ειδικότερα των ακόλουθων: διατήρηση του συστήματος σε οικονομική ισορροπία, διασφάλιση της σωστής είσπραξης εισφορών και φόρων λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική κατάσταση της χώρας και τις κατηγορίες των ανθρώπων που προστατεύονται, διενέργεια των απαραίτητων αναλογιστικών και οικονομικών μελετών με σκοπό την αξιολόγηση των επιπτώσεων τυχόν αλλαγών σε παροχές, φόρους ή εισφορές, διασφάλιση της σωστής χορήγησης των παροχών που εγγυάται η Σύμβαση και πρόληψη των δυσκολιών σε άτομα με πενιχρά οικονομικά μέσα. Η Επιτροπή υπενθύμισε περαιτέρω ότι η Διακήρυξη του Όσλο κατά την Ένατη Ευρωπαϊκή Περιφερειακή Συνάντηση καλούσε τη ΔΟΕ να προωθήσει επαρκή και βιώσιμα συστήματα κοινωνικής προστασίας καθώς και "συνέργιες και συνοχή της πολιτικής με τους διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς και

θεσμούς ... σχετικά με μακροοικονομικά ζητήματα, ζητήματα που αφορούν την αγορά εργασίας, την απασχόληση και την κοινωνική προστασία". Αναγνωρίζοντας τις πρωτοφανείς δημοσιονομικές και διαχειριστικές προκλήσεις που σχετίζονται με την καθοδήγηση του Ελληνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης εν μέσω κρίσης, η Επιτροπή ζήτησε από το Γραφείο να δώσει κατευθύνσεις στην Κυβέρνηση σχετικά με την μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης σύμφωνα με τις οδηγίες στη Διακήρυξη του Όσλο.

Η Επιτροπή παρατήρησε ότι η συνεχής συρρίκνωση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης από πλευράς κάλυψης και επιδομάτων έχει επηρεάσει όλους τους κλάδους κοινωνικής ασφάλισης και σε ορισμένες περιπτώσεις έχει μειώσει το συνολικό επίπεδο προστασίας κάτω από τα επίπεδα που ορίζονται από τα Άρθρα 65-67 της Σύμβασης. Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή κάλεσε την Κυβέρνηση να συνεχίσει να εξετάζει τη λειτουργία του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και να το προσαρμόζει, όπου απαιτείται, αξιοποιώντας πλήρως την τεχνική βοήθεια της ΔΟΕ προκειμένου να υποστηρίξει την ποσοτική ανάλυση αυτών των επιλογών. Η Επιτροπή υπενθύμισε για το σκοπό αυτό ότι η Διακήρυξη του Όσλο τόνιζε ότι "λόγω της τριμερούς δομής και της εντολής της η ΔΟΕ βρίσκεται στην ιδανική θέση να μπορεί να βοηθά τα συμβαλλόμενα μέρη προκειμένου να αντιμετωπίζουν κοινωνικές και οικονομικές κρίσεις και να βοηθά στο σχεδιασμό ορθών και δίκαιων μεταρρυθμιστικών πολιτικών». Εν όψει της σοβαρότητας της κοινωνικής κρίσης στην Ελλάδα, η Επιτροπή προέτρεψε την Κυβέρνηση να θέσει σε εφαρμογή τις προαναφερόμενες συστάσεις και να παρέχει πλήρη ενημέρωση στην Επιτροπή των Εμπειρογνομώνων ώστε να διασφαλιστεί η κατάλληλη παρακολούθηση αυτής της υπόθεσης.

B. Η καταπολέμηση της φτώχειας ως εθνικός στόχος

Το ζήτημα της αντιμετώπισης της φτώχειας καλύπτει στο ελληνικό Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2 από τις 3 κεντρικές προτεραιότητες της Πολιτείας στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης και προστασίας¹.

Έχουν τεθεί οι σχετικοί ποσοτικοί στόχοι και έχουν επιλεχθεί οι κεντρικοί δείκτες αναφοράς. Όπως αναφέρονται στο κείμενο του ΕΠΜ:

- Για τον γενικό πληθυσμό, ο στόχος είναι η μείωση του αριθμού των ατόμων που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας ή /και υφίστανται υλικές στερήσεις ή /και διαβιούν σε νοικοκυριά χωρίς εργαζόμενα μέλη κατά 450.000 έως το 2020 (έτος βάσης: 2008). Δηλαδή, η μείωση του συνολικού ποσοστού από 28% το 2008¹ σε 24% το 2020².
- Η μείωση κατά 100.000 του αριθμού των ατόμων 0-17 ετών που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας έως το 2020, που σε όρους ποσοστών σημαίνει μείωση από 23% το 2008³ σε 18% το 2020, για τη συγκεκριμένη ομάδα πληθυσμού. Ο δείκτης για την παρακολούθηση του στόχου αυτού είναι το «Ποσοστό ατόμων ηλικίας 0-17 ετών που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας» (at-risk-of poverty rate) και είναι ένας δείκτης εκτίμησης των οικονομικών ανισοτήτων.

Σημειώνεται εντούτοις ότι οι πολύ δυσμενείς εξελίξεις στην κοινωνική κατάσταση της χώρας αντικατοπτρίζονται, όπως θα φανεί στην παρακάτω ενότητα Β, στη φανερή τάση απόκλισης από την επίτευξη του στόχου για την καταπολέμηση της φτώχειας των ανηλίκων.

i. Η υφιστάμενη κατάσταση

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία, το ποσοστό των ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας ή/και κοινωνικού αποκλεισμού ανέβηκαν στο 34,47% το 2011 (πηγή: EU-SILC 2012) από 28,1% το 2007. Δηλαδή, τα άτομα που βιώνουν αυτές τις καταστάσεις αυξήθηκαν κατά 750.000 περίπου μεταξύ του 2007 και του 2011 (από 3.046 χιλ. σε 3.795 χιλ).

¹ Ο τρίτος (μη ποσοτικός) στόχος αφορά στη δόμηση ενός «κοινωνικού δικτύου ασφαλείας» ενάντια στον κοινωνικό αποκλεισμό κατά τη διάρκεια της περιόδου της κρίσης (πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες όπως υγεία, εκπαίδευση, στέγαση).

Οι προτεραιότητες αυτές και οι σχετικοί ποσοτικοί στόχοι που διατυπώνονται, έχουν υποβληθεί από τη χώρα μας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Νοέμβριο του 2010, στο πλαίσιο της κατάθεσης του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων.

² Οι τρεις βασικοί δείκτες για την παρακολούθηση του στόχου είναι:

-«Ποσοστό ατόμων που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας» (at-risk-of poverty rate)

-«Ποσοστό ατόμων με υλικές στερήσεις», ελαφρά τροποποιημένο σε σχέση με τον επίσημο ορισμό (material deprivation rate)

- «Ποσοστό πληθυσμού που διαβίει σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας» (People living in households with very low work intensity)

³ Διευκρίνιση: Ως έτος βάσης για τους ποσοτικούς στόχους έχει τεθεί το 2008 αφού αυτό είναι το πιο πρόσφατο έτος για το οποίο υπήρχαν, κατά την περίοδο ορισμού των στόχων, διαθέσιμα (και σε ευρωπαϊκό επίπεδο) στοιχεία από την EU-SILC.

Επίσης, αξίζει να ληφθεί υπόψη ότι αυτό συνεπάγεται ότι ως αφετηρία για την επίτευξη των στόχων λαμβάνονται τα στατιστικά στοιχεία για τα εισοδήματα του 2007 (λόγω της φύσης της EU-SILC). Γενικότερα, επισημαίνεται ότι για κάθε έτος έρευνας, τα αποτελέσματα αφορούν στα εισοδήματα του προηγούμενου έτους

Επιπλέον, τα ποσοστά της σχετικής φτώχειας⁴ των ανηλίκων (0-17 ετών) βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα με ρυθμούς αυξανόμενους τα τελευταία έτη. Από 22,6% με βάση τα εισοδήματα του 2005 (EU-SILC 2006) ανήλθαν σε 26,9% με έτος αναφοράς εισοδημάτων το 2011 (EU-SILC 2012). Παρόμοια αποτελέσματα καταγράφονται και για την ηλικιακή ομάδα 0-15 ετών (21,5% με βάση τα εισοδήματα του 2005 και 26,5% με έτος αναφοράς εισοδημάτων το 2011).

Όταν χρησιμοποιήσουμε ως δείκτη εκτίμησης το «ποσοστό του πληθυσμού με σοβαρές υλικές στερήσεις», ένα μέγεθος που προσεγγίζει περισσότερο την πραγματικότητα ως προς την φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, τα αποτελέσματα επιβεβαιώνουν τη δυσοίωνα κατάσταση στην κοινωνική συνοχή. Τα άτομα που αντιμετωπίζουν σοβαρές υλικές στερήσεις αυξήθηκαν κατά 930.000 περίπου από το 2007 στο 2011. Από αυτούς, παραπάνω από τους μισούς προστέθηκαν σε αυτήν την ομάδα πληθυσμού κατά την περίοδο 2010-2011. Τα αντίστοιχα ποσοστά ήταν 11,2% το 2007, 15,2% το 2010 και 19,5% το 2011. Δηλαδή, παρατηρήθηκε αύξηση του εν λόγω ποσοστού κατά 28,3% μόλις σε ένα έτος.

Για τους ανηλικούς αντίστοιχα, το 2011 (EU-SILC 2012) το ποσοστό των ατόμων 0-17 ετών που βίωνε ιδιαίτερα σοβαρές υλικές στερήσεις υπερδιπλασιάστηκε σε σχέση με το 2005 (EU-SILC 2006) (από 9,5% σε 20,9%). Για τα άτομα 0-15 ετών, τα αντίστοιχα ποσοστά ήταν 9,1% για το 2005 (EU-SILC 2006) και 21,2% το 2011 (EU-SILC 2012).

Η συνεχώς επιδεινούμενη κατάσταση όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση έχει οδηγήσει σε αποκλεισμό από την εργασία μεγάλου μέρους των νοικοκυριών. Το ποσοστό του πληθυσμού που ζει σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας αυξήθηκε δραματικά. Από 6,5% το 2008 (EU-SILC 2009), σε 7,5% το 2009 (EU-SILC 2010), 11,8% το 2010 (EU-SILC 2011) και 14,1% το 2011 (EU-SILC 2012).

Ιδιαίτερη εστίαση πρέπει να δοθεί στη διαπίστωση ότι, το 2012, το 12,9% των ανηλίκων 0-17 ετών ζούσαν σε νοικοκυριά όπου κανένα μέλος δεν εργάζεται (από 3,6% το 2008).

Επισημαίνεται ότι τα παραπάνω στοιχεία καλύπτουν την περίοδο μέχρι το 2011, δεδομένου ότι τα αποτελέσματα από την στατιστική έρευνα EU-SILC είναι έτοιμα προς δημοσιοποίηση περίπου ένα έτος από τη διενέργειά της, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι τα αποτελέσματα της EU-SILC έχουν ως έτος αναφοράς εισοδήματος το προηγούμενο από αυτό της έρευνας.

Εκτίμηση της εξέλιξης του κινδύνου φτώχειας μεταξύ του 2011 και του 2013:

Οι εκτιμήσεις δείχνουν⁵ ότι ο κίνδυνος φτώχειας στην Ελλάδα (για το σύνολο του πληθυσμού) θα αυξηθεί και άλλο μέχρι το 2013, κατά 1,8 μονάδες, παρόλο που το εισοδηματικό κατώφλι για τον χαρακτηρισμό κάποιου ως ευρισκόμενου σε κίνδυνο φτώχειας αναμένεται να μειωθεί κατά 20%. Όπως παρατηρεί η Ε.Επιτροπή, αυτός είναι ο χειρότερος συνδυασμός που θα μπορούσε να γίνει.

ii. Εισαγωγή ενός προγράμματος ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος

Από την Πολιτεία έχει προκριθεί ως συστημική παρέμβαση, για την αντιμετώπιση των πολύ αυξημένων ζητημάτων φτώχειας, η ενεργοποίηση ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, στο πλαίσιο των μνημονιακών υποχρεώσεων της Ελλάδας.

Αναλυτικότερα, με τον ν.4093/2012 (Υποπαράγραφος ΙΑ.3.) εισηχθηκε η πρόβλεψη για την πιλοτική εφαρμογή ενός προγράμματος ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος σε δύο περιοχές της επικράτειας με διαφορετικά κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά. Το πρόγραμμα θα απευθύνεται σε άτομα και οικογένειες που διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας, παρέχοντας στους δικαιούχους ενίσχυση εισοδήματος συνδυαζόμενη με δράσεις κοινωνικής επανένταξης και

⁴ Παίρνοντας ως δείκτη αποτίμησης τον «κίνδυνο φτώχειας» (ένα μέτρο οικονομικών ανισοτήτων). Δείκτες όπως ο «κίνδυνος φτώχειας» εκφράζουν οικονομικές ανισότητες και δεν είναι δομημένοι για να σκιαγραφούν την πραγματική κατάσταση σε απόλυτα μεγέθη. Είναι σχετικά μέτρα φτώχειας και επηρεάζονται από το γενικό επίπεδο του εισοδήματος και τη διασπορά του στον πληθυσμό, ενώ εξαρτώνται ισχυρά από το κατώφλι φτώχειας. Για παράδειγμα, μεταξύ του 2009 και του 2010 το μέσο εισόδημα έπεσε στα πιο πολλά κμ εκτός από 6, γεγονός που χαμήλωσε το κατώφλι φτώχειας. Συνεπώς, οι άνθρωποι που είχαν εισόδημα ελαφρά κάτω από το κατώφλι κινδύνου φτώχειας το 2009, ίσως καταγράφηκαν πάνω από αυτό το 2010, ακόμη και αν το εισόδημά τους δεν αυξήθηκε.

⁵ European Commission, «EU Employment and Social Situation, Quarterly Review», Μάρτιος 2014.

Η Ε.Επιτροπή χρησιμοποίησε σε αυτήν την πρόσφατη έκθεσή της, εκτιμήσεις για τις τάσεις του δείκτη που εκτιμά τον κίνδυνο φτώχειας έχοντας ως βάση τις αλλαγές στο οικογενειακό εισόδημα και την απασχόληση, όπως αυτές εκτιμώνται από την καταγραφή των αλλαγών στις επιδοματικές πολιτικές και τη φορολογία.

θα λειτουργεί συμπληρωματικά με τις εκάστοτε εφαρμοζόμενες πολιτικές για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Από τον προαναφερόμενο νόμο προβλέπεται η έκδοση της κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, με την οποία θα καθοριστούν οι όροι και οι προϋποθέσεις εφαρμογής, δηλαδή οι δικαιούχοι, η βάση υπολογισμού και το ύψος ανά άτομο και οικογένεια, οι διαδικασίες ένταξης στο πρόγραμμα και καταβολής της παροχής ως διαφοράς μεταξύ του πραγματικού εισοδήματος και του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, οι αρμόδιες υπηρεσίες, καθώς και η επιλογή των δύο περιοχών της Επικράτειας όπου θα εφαρμοστεί πιλοτικά το πρόγραμμα.

Για την επεξεργασία της εν λόγω απόφασης έχει συγκροτηθεί Ομάδας Εργασίας με μέλη από τη Γενική Διεύθυνση Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας, τη Γενική Διεύθυνση Πρόνοιας του Υπουργείου Εργασίας, της Γενικής Γραμματείας Διαχείρισης Κοινοτικών και Άλλων Πόρων του Υπουργείου Εργασίας, της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών, το Σώμα Οικονομικών Εμπειρογνομώνων, της Ομάδας Δράσης για την Ελλάδα (Task Force for Greece) και της Παγκόσμιας Τράπεζας. (Απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας με α.π. 36020/Δ1.8232/05.11.2013 και η συμπληρωματική αυτής με α.π. 1303/Δ1.238/16.01.2014).

Η Ομάδα Εργασίας υποστηρίζεται στο έργο της από κλιμάκιο εμπειρογνομόνων από την Παγκόσμια Τράπεζα. Η συνεργασία του Υπουργείου με την Παγκόσμια Τράπεζα ξεκίνησε από τον Ιούλιο του 2013, για τη σύνταξη ενός κειμένου θέσεων σχετικά με το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, το οποίο όπως προαναφέρθηκε αποτελούσε μνημονιακή δέσμευση της χώρας.

Αναμένεται άμεσα η οριστικοποίηση από την προαναφερόμενης Ομάδας των κριτηρίων επιλεξιμότητας, το ποσό, οι διαδικασίες στόχευσης και οι πιλοτικές Περιοχές και θα ληφθούν αποφάσεις για τις επιχειρησιακές διαδικασίες και το πληροφοριακό Σύστημα.

Η πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος αναμένεται να ξεκινήσει μέσα στο τελευταίο τρίμηνο του 2014. Ο προϋπολογισμός του πιλοτικού προγράμματος έχει καθοριστεί στα 20.000.000 €.

Γ. Στην Ελλάδα, ο θεσμός της κοινωνικής ασφάλισης κατοχυρώνεται συνταγματικά και αποσκοπεί στην παροχή κοινωνικής προστασίας σε όλους τους πολίτες. Διαχρονικά, όμως η αδήλωτη εργασία, η έλλειψη ασφαλιστικής κάλυψης των εργαζομένων και η εισφοροδιαφυγή, επηρέαζαν αρνητικά το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

Η ελληνική πολιτεία έχοντας ως βασικό στόχο τη βιωσιμότητα του συστήματος, έχει προβεί στην επεξεργασία των *αναγκαίων πολιτικών παρεμβάσεων και στην άμεση εφαρμογή τους* στοχεύοντας στον εξορθολογισμό του συστήματος. Είναι αναγκαίο στο υφιστάμενο οικονομικό περιβάλλον, το σύστημα να παραμείνει βιώσιμο, το Κράτος να τηρεί τις υποχρεώσεις του απέναντι στους πολίτες καθώς και τις διεθνείς του υποχρεώσεις.

Όπως είναι ήδη γνωστό, από 1.1.2013 με τον ν. 4093/12 επιβάλλονται κλιμακωτές μειώσεις σε ποσά συντάξεων ή αθροίσματα ποσών κύριας και επικουρικής σύνταξης που υπερβαίνουν τα 1.000, ώστε τα βάρη να κατανέμονται ανάλογα με την οικονομική δυνατότητα των συνταξιούχων. Τα ποσά που προκύπτουν από τη μείωση αυτή αποτελούν έσοδα των ασφαλιστικών τους φορέων. Έχει ληφθεί μέριμνα από τις ανωτέρω μειώσεις να εξαιρούνται ευπαθείς κοινωνικά ομάδες, όπως τα άτομα με ειδικές ανάγκες που λαμβάνουν το επίδομα παραπληγίας-τετραπληγίας.

Επιπλέον, έχουν αναπτυχθεί στην Ελλάδα πληροφοριακά συστήματα που μέσω της ηλεκτρονικής διασταύρωσης των στοιχείων περιορίζουν σε σημαντικό βαθμό τις καταχρήσεις εις βάρος του ασφαλιστικού συστήματος.

Ενδεικτικά αναφέρουμε:

- **το Σύστημα «ΕΡΓΑΝΗ».**

Πληροφοριακό σύστημα, όπου οι επιχειρήσεις υποβάλλουν τις μεταβολές του προσωπικού τους, μειώνοντας κατ' αυτό τον τρόπο την γραφειοκρατία και στοχεύοντας στον αποτελεσματικό σχεδιασμό πολιτικών για την ενίσχυση της απασχόλησης και την καταπολέμηση της αδήλωτης και ανασφάλιστης εργασίας. Σύμφωνα με ελέγχους που διενεργήθηκαν τον Μάρτιο του τρέχοντος έτους, τα ποσοστά της ανασφάλιστης εργασίας μειώθηκε σε 23,61% σε σχέση με αυτό του Μαρτίου του 2013 που ανέρχόταν σε 38,50%.

- **Σύστημα «ΑΡΙΑΔΝΗ».**

Μέσω του δικτύου «ΑΡΙΑΔΝΗ», συνδέονται ηλεκτρονικά συναρμόδιες υπηρεσίες και Φορείς (όπως η Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης Α.Ε. - ΗΔΙΚΑ Α.Ε.), ασφαλιστικά ταμεία, ληξιαρχεία, κλπ). αποτυπώνει τις δημογραφικές/οικογενειακές αλλαγές των δικαιούχων ασφαλιστικών παροχών (π.χ. θάνατος, γάμος, διαζύγιο κλπ) και προσφέρει ενημέρωση στους ελληνικούς ασφαλιστικούς φορείς με σκοπό την καταπολέμηση της απάτης και του σφάλματος.

- **Σύστημα «ΗΛΙΟΣ».**

Το ενιαίο Σύστημα Ελέγχου Πληρωμής Συντάξεων «ΗΛΙΟΣ», αποτελεί έναν ολοκληρωμένο μηχανισμό παρακολούθησης και διασφάλισης συντάξεων και επιδομάτων πρόνοιας αποτρέποντας παράλληλα κάθε κατάχρηση στην απόδοση των κοινωνικών παροχών.

Διασυνδέει ηλεκτρονικά 93 διαφορετικά συστήματα πληρωμών συντάξεων, που υποστηρίζουν την πληρωμή 4.407.288 (κυρίων, επικουρικών συντάξεων κλπ), οι οποίες καταβάλλονται σε 2.714.034 συνταξιούχους.

- **Ίδρυση Κέντρου Είσπραξης Ασφαλιστικών Εισφορών (ΚΕΑΟ).**

Σκοπός του, η θέσπιση ενιαίων μηχανισμών και επίλυση προβλημάτων για την έγκαιρη είσπραξη των οφειλών και των καθυστερούμενων εισφορών των ασφαλιστικών οργανισμών, με στόχο την ενίσχυση της βιωσιμότητας του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης.

Επιπλέον είναι το πρώτο βήμα μιας ευρύτερης μεταρρύθμισης, που αποσκοπεί στην πλήρη ενσωμάτωση των εσόδων των ασφαλιστικών Οργανισμών στη φορολογική διοίκηση και την ενοποίηση της διαδικασίας είσπραξης φορολογικών και ασφαλιστικών οφειλών, μέχρι την 01.07.2017.

- **Σύσταση Α.Κ.Α.ΓΕ - Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης των Γενεών**

Έχει ήδη συσταθεί και λειτουργεί με το ν.3655/2008 το Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης των Γενεών (Α.Κ.Α.ΓΕ), μια εγγύηση για τις νέες γενιές. Σκοπός αυτού του «κοινωνικού κουμπαρά», ο οποίος θα μείνει «κλειδωμένος» μέχρι το 2019 είναι η δημιουργία αποθεματικών για τη χρηματοδότηση των κλάδων Σύνταξης των Φορέων Κ.Α. Οι πόροι του, εισρέουν από μελλοντικές αποκρατικοποιήσεις Δημόσιων Επιχειρήσεων και Οργανισμών το (10%), με ετήσια επιχορήγηση μέσω πιστώσεων του κρατικού προϋπολογισμού με ισόποση του εισπραττόμενου πόρου, (δηλαδή 4% του ΦΠΑ).

Η Κυβέρνηση λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές οικονομικές συνθήκες και τις δανειακές δεσμεύσεις της χώρας, αλλά και έχοντας επίγνωση των κοινωνικών συνεπειών, που συνδέονται με την αύξηση της φτώχειας στην Ελλάδα και αξιολογώντας την μέχρι σήμερα πολιτική λιτότητας, που έχει επιβληθεί μέσω του Μνημονίου, εφαρμόζει στο πλαίσιο των δημοσιονομικών δυνατοτήτων της χώρας, δράσεις, για την αντιμετώπιση – πρόληψή της που στοχεύουν σε κάποιο βαθμό στην αποκατάσταση της κοινωνικής ισορροπίας. Οι δράσεις αυτές είναι οι εξής:

- Διανομή κοινωνικού μερίσματος.

Διάθεση μέρους του πρωτογενούς πλεονάσματος του ισοζυγίου της γενικής κυβέρνησης του έτους 2013, ύψους 450 εκ. ευρώ, που καταβάλλεται ως κοινωνικό μέρισμα για τη στήριξη πολιτών και οικογενειών της χώρας με χαμηλό συνολικό ετήσιο εισόδημα και ακίνητη περιουσία μικρής αξίας. Το κοινωνικό μέρισμα θα καταβληθεί εφάπαξ, θα είναι αφορολόγητο, δεν θα υπόκειται σε οποιαδήποτε κράτηση, δεν θα κατάσχεται ούτε θα συμψηφίζεται με ήδη βεβαιωμένα χρέη προς το Δημόσιο ή πιστωτικά ιδρύματα και δεν θα υπολογίζεται στα εισοδηματικά όρια για την καταβολή του ΕΚΑΣ ή οποιασδήποτε άλλης παροχής κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα.

- Επίσης χρηματοδοτούνται δράσεις παροχής υπηρεσιών στέγασης, σίτισης και κοινωνικής στήριξης αστέγων.
- Θεσμοθέτηση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος.
- Μέσω του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους, χρηματοδοτούνται δράσεις παροχής υλικής βοήθειας προς τους απόρους ύψους 250 εκ. ευρώ για την Ελλάδα την περίοδο 2014-2020. Το επιχειρησιακό σχέδιο δράσης της Ελλάδας, όπου θα καθορίζονται οι όροι εφαρμογής του προγράμματος και οι επιμέρους δράσεις είναι υπό διαμόρφωση, ώστε να κατατεθεί εγκαίρως στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Στο πλαίσιο της εφαρμοζόμενης οικονομικής πολιτικής στην τρέχουσα δημοσιονομική συγκυρία, η ελληνική Κυβέρνηση, σεβόμενη τις υποχρεώσεις της, προσπαθεί στο πλαίσιο του εφικτού να εφαρμόζει μέτρα ανακούφισης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, ώστε από τα

ισχύοντα μέτρα λιτότητας να εξαιρούνται ή να επιβαρύνονται όσο το δυνατόν λιγότερο. Για αυτούς τους λόγους θεσμοθέτησε:

- Το επίδομα που χορηγείται στους μακροχρόνια ανέργους δίνεται σε άτομα ηλικίας μεταξύ 20 – 66 ετών υπό την προϋπόθεση ότι το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα δεν υπερβαίνει τις 10.000 € (αύξηση κατά 586€ για κάθε παιδί κάτω των 18 ετών).
- Σύσταση στον ΟΑΕΔ λογαριασμού ανεργίας υπέρ των αυτοτελώς και ανεξαρτήτως απασχολούμενων. Χορηγεί βοήθημα σε περιπτώσεις αποδεδειγμένης διακοπής του επαγγέλματος και για χρονικό διάστημα τουλάχιστον τριών μηνών.
- Χορήγηση του ΕΚΑΣ σε χαμηλοσυνταξιούχους με εισοδηματικά κριτήρια και καταβολή του σε άτομα οποιασδήποτε ηλικίας, με ποσοστό αναπηρίας 80%. (ν. 4254/2014).
- Καταβολή σύνταξης σε ανασφάλιστους υπερήλικες, υπό προϋποθέσεις, ύψους 360 ευρώ. Πρόκειται για μια μη ανταποδοτική παροχή. (όριο ηλικίας το 67 έτος).
- Χορήγηση σε οικογένειες που κατοικούν σε ορεινές ή μειονεκτικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένων και των μονογονεϊκών, ετήσιας εισοδηματικής ενίσχυσης, ύψους 600 ευρώ για ετήσιο οικογενειακό εισόδημα μέχρι 3.000 ευρώ και 300 ευρώ για ετήσιο οικογενειακό εισόδημα μεταξύ 3.000 και 4.700 ευρώ.
- Χορήγηση σε οικογένειες με τέκνα στην υποχρεωτική εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων και των μονογονεϊκών, και με ετήσιο οικογενειακό εισόδημα έως 3.000 ευρώ, ετήσιας εισοδηματικής ενίσχυσης ύψους 300 ευρώ για κάθε παιδί.
- Ευνοϊκές ρυθμίσεις στην καταβολή του Έκτακτου Ειδικού Τέλους Ακινήτων (μείωση συντελεστή ή απαλλαγή) για ευπαθείς ομάδες πληθυσμού, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται τα άτομα που βρίσκονται σε κατάσταση φτώχειας ή απειλούνται με φτώχεια, οι πολύτεκνοι, περιπτώσεις αναπηρίας, μακροχρόνια άνεργοι, τακτικά επιδοτούμενοι άνεργοι.
- Μειώσεις φόρου εισοδήματος για χαμηλά εισοδήματα και μείωση κατά 200 ευρώ του ποσού του φόρου για συγκεκριμένες κατηγορίες αναπήρων ή θυμάτων πολέμου.
- Χορήγηση επιδόματος θέρμανσης με εισοδηματικά κριτήρια.
- Απαλλαγές από το φόρο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις μισθών, συντάξεων και επιδομάτων, όπως συντάξεις θυμάτων και αναπήρων πολέμου, μισθοί και συντάξεις των ολικών τυφλών, το εξωϊδρυματικό επίδομα, το ΕΚΑΣ.
- Εξαίρεση των χαμηλών συντάξεων και ορισμένων περιπτώσεων αναπηρίας του συνταξιούχου ή των μελών της οικογένειας που τον βαρύνουν από τις περικοπές της μηνιαίας κύριας σύνταξης.
- Δυνατότητα διευκολύνσεων καταβολής των βεβαιωμένων και ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το Δημόσιο σε περιπτώσεις οικονομικής αδυναμίας.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Ι. ΒΡΟΥΤΣΗΣ

